

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор _____

« ____ » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика та організація наукових досліджень

спеціальність: 241 «Готельно-ресторанна справа»
освітньо-професійна програма: «Курортна справа»
інститут, факультет: Факультет туризму

Івано-Франківськ – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика та організація наукових досліджень» для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа», освітньо-професійна програма «Курортна справа». 2021 р. 14 с.

Розробник:

Новосьолов Олександр Васильович, кандидат історичних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

Протокол від « » травня 2021 р., №

Завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи Клапчук В.М.
« » _____ 20__ р.

Схвалено Науково-методичною радою факультету туризму.

Протокол від « » _____ 20__ р., № _____

Голова

Чорна Л.В.

« » _____ 20__ р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0		Нормативна	
Модулів – 2	спеціальність: <u>241</u> <u>«готельно-ресторанна справа»</u> освітня програма: <u>«курортна справа»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – <u>Вивчення досвіду організації економічної роботи на підприємствах</u>			
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Рівень вищої освіти: <u>магістр</u>	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: <u>залік</u>			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2

для заочної форми навчання – 1/9

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною *метою курсу* є ґрунтовне вивчення студентами теоретико-методологічних основ наукового дослідження, ознайомлення з процесом наукового пізнання і творчості, оволодіння комплексною методикою самостійного наукового дослідження в галузі туристичних наук зокрема.

Вивчення курсу надасть можливість студентам набути умінь і навичок науково-дослідної роботи.

Завдання курсу полягають у:

- ознайомленні студентів з теоретико-методологічними засадами сучасної економічної науки, її понятійно-термінологічним апаратом, особливостями процесу наукового пізнання, основними методами та засобами наукового дослідження з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, вимогами до оприлюднення, оформлення та апробації результатів наукового дослідження;
- опануванні студентами теоретичного і методичного матеріалу та закріпленні його на практичних і семінарських заняттях, формуванні умінь і навичок самостійного наукового дослідження;
- відпрацюванні умінь і навичок щодо складання програми дослідження, підбору інформаційних джерел, вибору методики і методів, узагальнення результату та оформлення матеріалів дослідження, публікації та апробації основних положень самостійної науково-дослідної роботи студентів;
- закріпленні набутих знань, умінь і навичок щодо методики дослідження, узагальнення результату обстежень, написання реферата, звітів НДР, оформлення наукових впроваджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- загальні принципи і підходи до наукових досліджень;
- методологію наукових досліджень;
- понятійно-термінологічний апарат;
- специфіку економічних досліджень;
- інформаційні системи наукових досліджень;
- ринок науково-технічних розробок;
- основи авторського права;

вміти:

- застосовувати методику наукових досліджень;
- оцінювати ризики та економічну ефективність науково-конструкторських робіт;
- проводити наукові дослідження;
- впроваджувати наукові дослідження;
- аналізувати та узагальнювати результати наукових досліджень в формі статей, курсових робіт, випускних кваліфікаційних робіт.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Історія становлення та розвитку науки

Суть наукового пізнання. Функції знання. Практика - основа пізнання. Відносне й абсолютне наукове знання. Наукове дослідження як форма розвитку науки. Форми наукових досліджень. Об'єкт, предмет і основні етапи наукового дослідження.

Наука античного світу. Наука стародавнього світу. Наука в епоху Середньовіччя та Відродження. Революційні процеси в науці, що відбулися у XVI-XIX ст. Наука у XX ст. Основні сучасні тенденції розвитку науки. Поняття «наука». Її предмет, мета та функції. Завдання, що ставляться перед наукою.

Структурні елементи науки: наукова ідея, гіпотеза, закон, теорія, наукова концепція, принципи, поняття та їх характеристика.

Тема 2. Наука як система знань

Науковий напрям - наукознавство. Розділи наукознавства та їх характеристика. Основні завдання наукознавства.

Мета, функції та значення класифікації наук. Фундаментальні та прикладні науки. Природничі та соціально-філософські науки. Національна класифікація наук.

Основні якості, що відповідають статусу науковця.

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні

Спрямування державної політики України з наукової та науково-технічної діяльності. Організаційна структура науки. Повноваження Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів у науковій та науково-технічній сфері. Національна академія наук - вищий науковий орган держави. Галузеві академії. Мета створення при Президентові України Ради з питань науки та науково-технічної політики. Державний фонд фундаментальних досліджень. Громадські наукові організації. Суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності.

Пріоритетні напрями державної підтримки у сфері наукового, технічного розвитку та виробництва. Інноваційна діяльність. Фінансування науки. Пріоритетні напрями фінансування науки України. Основні заходи подальшого розвитку науково-дослідної діяльності.

Аспірантура, докторантура як основна форма підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні.

Науково-дослідна робота студентів (НДРС). Роль профілюючих, випускових кафедр в організації НДРС. Форми НДРС у межах навчального процесу та поза ним.

Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності

Поняття методології. Її головна мета і основні функції. Методика досліджень. Методологія теоретичних досліджень. Ідеалізація. Формалізація. Гіпотеза. Евристичність, конструктивність та простота теорії. Методи теоретичних досліджень.

Методологія досліджень емпіричного рівня. Опис, спостереження та експеримент. Методи оброблення й аналізу дослідних даних. Оцінювання випадкових похибок експерименту, Експериментальні *оцінки* величини, *щр вимірюється та її середньоквадратичного відхилення*. Перевірка однорідностей дисперсій. Обчислення відносної похибки результатів виміру. Визначення необхідної кількості повторних дослідів. Вилучення грубої похибки. Послідовність математичної обробки експериментальних даних. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень: моделювання, ідеалізація, абстракція, узагальнення та уявний експеримент.

Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика

Поняття наукового методу. Його основні ознаки. Методи наукового пізнання: загальнонаукові, конкретно-наукові, спеціальні.

Системність методів. Теоретичні дослідження і принципи, категорії та закони діалектики.

Традиційно загальнонаукові методи: спостереження, аналіз і синтез, індукція і дедукція, порівняння й аналогія, узагальнення та абстрагування, метод експерименту. Сучасні (модерні) загальнонаукові методи: системний, формалізації, ідеалізації, аксіоматико- дедуктивний, метод моделювання.

Загальні положення системного методу досліджень. Характеристика різних типів систем. Критерій ефективності функціонування системи. Методологічні аспекти поділу системи на підсистеми. Фактор впливу на систему: керовані, некеровані, збурювальні. Вибір факторів та критерію оптимізації підсистем. Узгодження критерію оптимізації підсистем із критерієм ефективності функціонування великої системи. Застосування системного підходу при розробленні новітніх технологій продукції ресторанного та готельного господарства.

МОДУЛЬ II. ПРИКЛАДНІ ПОЛОЖЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження

Поняття наукового напрям. Його класифікація та структурні одиниці. Проблема, тема, завдання наукового дослідження. Вимоги, що висувають до вибору теми. Класифікація наукових досліджень за видами в'язків із виробництвом, мірою важливості для народного господарства, цільовим призначенням, джерелами фінансування і термінами проведення досліджень.

Три етапи проведення наукових досліджень: аналіз сучасного стану проблеми та техніко-економічне обґрунтування теми, проведення теоретичних чи експериментальних досліджень, впровадження наукових досліджень.

Ефективність науки. Науково-технічний, економічний та соціальний ефект.

Перспективність теми. Методи її визначення. Оцінювання ефективності науково-дослідної роботи.

Тема 7. Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт

Поняття, загальна характеристика і вимоги до курсових та дипломних робіт. Етапи підготовки курсових та дипломних робіт. Підготовчий етап - вибір теми, з'ясування об'єкта, предмета і мети дослідження. Перший (початковий) етап - складання структури роботи. Другий етап - вивчення та конспектування літератури з теми курсової (дипломної) роботи. Наступний етап - викладення тексту роботи. Кінцевий етап – написання вступу та висновків до курсової (дипломної) роботи, оформлення списку літератури та додатків, редагування тексту, підготовка роботи до захисту.

Рекомендована структура курсових та дипломних робіт. їх технічне оформлення.

Вимоги до процедури захисту курсової (дипломної) роботи. Обов'язки наукового керівника курсової (дипломної) роботи.

Магістерська робота: поняття та її підготовка.

Тема 8. Інформаційне забезпечення наукової роботи

Суть і види науково-технічної інформації. Технічна, економічна та соціальна інформація. Поняття «науковий документ». Класифікація документів. Універсальна десяткова класифікація (УДК).

Первинна і вторинна інформація. Організація етапу збору і відбору інформації. Основні положення інформаційного пошуку. Методи нагромадження первинної інформації: опитування, спостереження, експеримент, тестування й анкетування. База даних та знань.

Прийоми і методи аналізу одержаних даних. їх інтерпретація. Підсумкові документи дослідження.

Форми обміну науковою інформацією. Наукова доповідь. Монографія. Стаття. Реферат. Науковий звіт. Методичні розробки. Довідник. Брошура. Дисертація. Рецензія. Первинні та вторинні наукові документи. їх основні структурні елементи: аспектація, рубрикація і композиція.

Тема 9. Оформлення наукової роботи і передання інформації

Оформлення результатів наукової роботи. Ясність викладу, систематичність і послідовність представлення матеріалу. Мова та стиль викладу. Державні стандарти із науково-технічного оформлення результатів творчої праці. Редагування наукової роботи.

Винаходи. Об'єкти винаходів. Дві форми охорони авторських прав винахідників: авторські посвідчення та патенти. Оформлення замовлення на практичні розробки. Формула та новизна винаходу.

Тема 10. Організація роботи наукового колективу

Суб'єкти наукової діяльності. Поняття «науковий колектив». Формування і

методи згуртованості наукового колективу. Загальні правила успішної роботи колективу.

Принципи організації праці в науковій діяльності: наступність, колективність, динамічність, мобільність, самоорганізація і творчий підхід. Індивідуальний план і графік виконання роботи окремого працівника.

Збалансованість робочого місця. Робочий день науковця.

Етичні норми, правила поведінки в наукових колективах. Цінності науки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень												
Тема 1. Історія становлення та розвитку науки	8	1	1			6	10					10
Тема 2. Наука як система знань	8	1	1			6	10	2				8
Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні	9	2	1			6	10		2			8
Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності	10	2	2			6	10	2				8
Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика	10	2	2			6	10					10
Разом за змістовим модулем 1	45	8	7			30	50	4	2			44
Модуль 2. Прикладні положення наукових досліджень												
Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження	10	2	2			6	8					8
Тема 7. Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт	10	2	2			6	10	2				8
Тема 8. Інформаційне забезпечення наукової роботи	9	2	1			6	8					8
Тема 9. Оформлення наукової роботи і передання інформації	8	1	1			6	6	2	2			2
Тема 10. Організація роботи наукового колективу	8	1	1			6	8					8
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7			30	40	4	2			
Усього годин	90	16	14			60	90	8	4			78

5. Теми семінарських занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень		
1	Тема 1. Історія становлення та розвитку науки	1
2	Тема 2. Наука як система знань	1
3	Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні	1
4	Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності	2
5	Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика	2
Модуль 2. Прикладні положення наукових досліджень		
6	Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження	2
7	Тема 7. Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт	2
8	Тема 8. Інформаційне забезпечення наукової роботи	1
9	Тема 9. Оформлення наукової роботи і передання інформації	1
10	Тема 10. Організація роботи наукового колективу	1
		14

6. Теми семінарських занять (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень		
1	Тема 1. Історія становлення та розвитку науки	-
2	Тема 2. Наука як система знань	-
3	Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні	2
4	Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності	-
5	Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика	-
Модуль 2. Прикладні положення наукових досліджень		
6	Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження	-
7	Тема 7. Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт	-
8	Тема 8. Інформаційне забезпечення наукової роботи	-
9	Тема 9. Оформлення наукової роботи і передання інформації	2
10	Тема 10. Організація роботи наукового колективу	
		4

7. Теми практичних занять (не передбачені)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

8. Теми лабораторних занять (не передбачені)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень		
1	Тема 1. Історія становлення та розвитку науки	6
2	Тема 2. Наука як система знань	6
3	Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні	6
4	Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності	6
5	Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика	6
Модуль 2. Прикладні положення наукових досліджень		
6	Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження	6
7	Тема 7. Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт	6
8	Тема 8. Інформаційне забезпечення наукової роботи	6
9	Тема 9. Оформлення наукової роботи і передання інформації	6
10	Тема 10. Організація роботи наукового колективу	
		60

9. Індивідуальні завдання

1. Поняття гранту.
2. Внутрішні джерела фінансування наукових досліджень.
3. Зовнішні джерела фінансування наукових досліджень.
4. Принципи пошуку агенції, яка фінансує наукові дослідження.
5. Поняття абстракту.
6. Поняття статистичних даних.
7. Тип статистичних даних. Правильно розподілені дані.
8. Тип статистичних даних. Неправильно розподілені дані.
9. Параметричні статистичні тести.
10. Парний Student's t-тест.
11. Непарний Student's t-тест.
12. ANOVA-тест.
13. Непараметричні статистичні тести.
14. Значення даних у термінах гіпотези наукового дослідження.
15. Комп'ютерні програми, призначені для статистичного аналізу даних наукового дослідження.
16. Основні риси програми InStat.
17. Види наукових видань.
18. Структура наукової статті. Назва.
19. Структура наукової статті. Автори.
20. Структура наукової статті. Абстракт.
21. Структура наукової статті. Ключові слова.
22. Структура наукової статті. Вступ.
23. Структура наукової статті. Матеріали та методи.
24. Структура наукової статті. Експериментальний протокол.
25. Структура наукової статті. Результати.
26. Структура наукової статті. Обговорення результатів.
27. Структура наукової статті. Висновки.
28. Надсилання наукової статті до видання. Інформація для авторів.
29. Структура рецензії. Загальні зауваження.
30. Структура рецензії. Головні зауваження.
31. Структура рецензії. Другорядні зауваження.
32. Перегляд статті.
33. Відповідь рецензентам.
34. Поняття бібліографії.
35. Принципи складання бібліографії.
36. Комп'ютерні програми, призначені для складання бібліографії.
37. Основні риси програми EndNote. Online пошук.
38. Основні риси програми EndNote. Тип посилання.
39. Основні риси програми EndNote. Стиль посилання.
40. Основні етапи наукового дослідження.
41. Поняття бази даних.
42. Друковані бази даних.
43. Електронні бази даних.
44. Принципи пошуку електронних баз даних.
45. Електронні версії друкованих академічних видань.
46. Вхід до електронної бази даних.
47. Структура вікна пошуку.
48. Електронні словники.
49. Пошук наукової літератури за ключовими словами.
50. Пошук наукової літератури за автором

10. Методи навчання

Форми та методи навчання: лекція, бесіда, дискусія, проблемний виклад навчального матеріалу, евристичний метод, дослідницький метод, метод проєктів, практичні методи (вправи).

11. Методи контролю

- 1) усне опитування на семінарських заняттях;
- 2) письмові контрольні роботи;
- 3) індивідуальні завдання;
- 4) тестування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 1					Тестування № 1	Тестування № 2	Сам.робота	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	15	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Великочий В.С., Новосолов О.В. Методологія і організація наукових досліджень/ Курортна справа (самостійна робота студентів): Навчально-методичний посібник / За ред. проф. В.М. Клапчука / Факультет туризму, ДВНЗ «Прикарпатський

- національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ: «Фоліант», 2018. С. 28–38.
2. Крушельницька О.В. *Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник*. Київ: Кондор, 2006. –206 с.
  3. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. *Основи наукових досліджень. Навчальний посібник*. Львів: Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
  4. Новосьолов О. В. *Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017. 101 с.
  5. Новосьолов О. *Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів-магістрів спеціальності «Готельно-ресторанна справа» (ОПП «Курортна справа»)*. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М. , 2018. – 52 с.

14. Рекомендована література

6. Єрмаков О.Ю., Погріщук Г.Б., Чернодон В.І. *Основи методології наукових економічних досліджень: Навчальний посібник*. – Тернопіль: «Підручники і посібники», 2010. – 290с.
7. Колісніченко Е. В. *Основи наукових досліджень: конспект лекцій*. Суми: Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
8. Романчиков В.І. *Основи наукових досліджень. Навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
9. Ростовський В.С. *Основи наукових досліджень та технічної творчості: підруч. для студ. вищ. навч. закл./ В.С.Ростовський, Н.В. Дібрівська ;* Київ: ЦУЛ, 2009. 95 с.
10. Стеченко Д.М., Чмир О.С, С79 *Методологія наукових досліджень: Підручник*. – 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 317 с.
11. Цехмістрова Г.С. *Основи наукових досліджень*. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.
12. Шейко В.М., Кушнарченко П.М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник*. Київ: «Знання – Прес», 2002. 293с.

15. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». *Відомості Верховної Ради України, 2016 р, №3*. URI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Горіна Г. *Особливості сучасного розвитку готельної індустрії України*. URI: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/35256>
3. Мазур С. Прилуцький А. *Стан та перспективи розвитку готельно-ресторанної справи*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_2_21.

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.
2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.